

СТВОРЕННЯ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРІШЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ЗАДАЧ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ (ПОЧАТОК ХХІ СТ.)

У статті досліджується розвиток інформатизації вищої школи України на початку ХХІ століття у контексті вивчення історії правового забезпечення організації побудови в Україні інформаційного суспільства та поглиблення результатів виконання державних і галузевих (освітніх) програм інформатизації на рівні вирішення важливих функціональних задач: впровадження новітніх інформаційних технологій у вищій освіті, розвиток системи дистанційного навчання та легалізація програмного забезпечення.

Ключові слова: процес інформатизації вищої освіти України, законодавча база, закон, постанова, указ, правове забезпечення, інформаційні технології, дистанційне навчання, програмне забезпечення.

Зрозуміти та виявити особливості наукового обґрунтування і прогнозування подальшого розвитку інформатизації вищої освіти можливо лише за умови вивчення еволюції наукової думки про інформатизацію вищої школи України, встановлення основних закономірностей розвитку науки інформатики, апаратного та програмного забезпечення процесів інформатизації вищих навчальних закладів, дослідження історії розробки та затвердження правового забезпечення інформатизації. Науково-історичні дослідження з історії інформатики та інформатизації в основному були присвячені періодам зародження та становлення науки інформатики, розвитку її технічних засобів. Серед таких досліджень найбільш яскравими є наукові праці, присвячені вивченню історії інформатики в СРСР та Україні – роботи Хоменка Л.Г. [43] (розвиток вітчизняної кібернетики та інформатики), Сергієнка І.В. [34] (становлення інформатики), Малиновського Б.Н. [12] (історія обчислювальної техніки), Онопрієнка В.І. та Онопрієнка М.В. [16; 17] (розвиток наукових шкіл з інформатики). Проте історія правового забезпечення процесів інформатизації вищої школи України не була предметом систематичних та ґрунтовних досліджень науковців.

В Україні протягом 1992-2011 років в цілому була сформована законодавча база, яка забезпечила і забезпечує по теперішній день проведення інформатизаційних процесів у вищих навчальних закладах держави. Процес підготовки, розробки, затвердження та впровадження правового забезпечення процесу інформатизації вищої освіти України нами розбитий на етапи у залежності від цілей та задач, що були реалізовані у законотворчих напрацюваннях. Перший етап (1985-1991 роки) – напрацювання практичного досвіду з документального забезпечення комп'ютерної грамотності учнів середніх навчальних закладів та правових основ широкого впровадження електронно-обчислювальної техніки в навчальний процес загальноосвітніх шкіл, училищ, технікумів, інститутів та університетів. Результативність цього етапу напрацювання правового забезпечення багато в чому була зумовлена солідністю ресурсів та глобальністю умов та засобів реалізації заходів з набуття комп'ютерної грамотності населенням в межах тодішньої країни СРСР. Другий етап (1992-1998 роки) – створення правового базису інформатизаційних процесів у суспільстві, економіці, управлінні державою, науці та освіті (і, зокрема, у вищій освіті), еволюція, формування та синтез центрального органу виконавчої влади, відповідального за процеси інформатизації. Третій етап (1998-2008 роки) – розробка, затвердження та виконання Національної програми інформатизації; створення правової бази для реалізації регіональних програм інформатизації; створення, затвердження та законодавчий моніторинг виконання галузевих програм інформатизації освіти. Четвертий етап (з 2008 року) – етап законодавчого вдосконалення результатів виконання державних, галузевих та регіональних програм інформатизації на рівні розв'язування важливих функціональних задач.

У даній статті ми маємо за мету конкретизувати виклад основних фактів про розвиток

інформатизації вищої школи України на початку XXI століття у контексті дослідження історії створення правового забезпечення організації побудови в Україні інформаційного суспільства та підбиття підсумків виконання державних і галузевих (освітніх) програм інформатизації на рівні розв'язування таких трьох функціональних задач – впровадження новітніх інформаційних технологій у вищій освіті, розвиток системи дистанційного навчання у вищій школі та легалізація програмного забезпечення. Досягнення мети дослідження буде проводитися шляхом розв'язання таких задач: а) аналіз законодавчої бази інформатизації вищої освіти України на етапі підведення підсумків виконання державних і галузевих (освітніх) програм інформатизації на рівні вирішення згаданих вище функціональних задач; б) визначення основних закономірностей та характеристик створення правового забезпечення та його значення для проведення інформатизаційних процесів у вищих навчальних закладах України.

Виклад основних фактів статті побудуємо так. Спочатку охарактеризуємо еволюцію створення та затвердження нормативно-правових актів щодо організації побудови в Україні інформаційного суспільства, що і є, по-суті, узагальненням підсумків виконання державних і галузевих (освітніх) програм інформатизації. Потім розглянемо історію утворення правового забезпечення щодо вдосконалення та поглиблення основних положень згаданих програм інформатизації на рівні розв'язування глобальних функціональних задач: а) впровадження інформаційних технологій у вищій освіті; б) розвиток системи дистанційного навчання у вищій школі; в) легалізація програмного забезпечення, що використовується державними установами та закладами вищої освіти.

Про орієнтацію України на створення інформаційного суспільства та інтеграцію до інформаційного суспільства Європи вперше було законодавчо заявлено в Указі Президента України від 11.06.1998 року «Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу» [36] та Указі Президента України від 14.09.2000 року [37], яким була схвалена подана Кабінетом Міністрів України «Програма інтеграції України до Європейського Союзу» [28]. Слід відзначити високий ступінь опрацювання деталей та структурних компонентів цього документу, адже структура Програми була визначена з урахуванням досвіду країн-кандидатів на вступ до ЄС. У Програмі охоплено практично всі сфери суспільного життя держави з метою досягнення критеріїв, що впливали з цілей валютного, економічного та політичного союзу держав-членів ЄС і сформульовані Радою ЄС в червні 1993 р. у м. Копенгагені. Тому Програма містила 140 розділів, кожний з яких складався з таких частин: а) поточна ситуація (характеризувався поточний рівень готовності України виконати відповідні зобов'язання у конкретній сфері для досягнення головної мети – набуття членства в ЄС, визначався поточний ступінь відповідності нормативно-правових документів України базовим нормам ЄС); б) короткострокові (2000-2001 роки), середньострокові (2002-2003 роки) та довгострокові (2004-2007 роки) пріоритети (формулювався рівень цілей, які мали бути досягнені у відповідний термін; крім конкретних організаційних заходів щодо реформування окремих сфер суспільного життя країни, визначалися найважливіші напрями адаптації законодавства України до законодавства ЄС); в) зазначалися інституційні потреби, фінансові потреби (давалася оцінка ресурсів, необхідних для реалізації визначених пріоритетів). У розділі 13 «Інформаційне суспільство» в якості *короткотермінових пріоритетів (2000-2001 роки)* були намічені такі завдання: а) проведення підготовчих робіт з гармонізації існуючих і розроблення нових нормативно-правових актів про інформатизацію і зв'язок в Україні відповідно до вимог ЄС; б) налагодження співробітництва з ЄС щодо долучення до проекту побудови інформаційного суспільства; в) створення передумов для обміну інформацією з питань охорони здоров'я, культури та освіти з використанням новітніх інформаційних технологій; г) створення системи управління національними інформаційними ресурсами для забезпечення участі України в проектах щодо побудови інформаційного суспільства; д) проведення семінарів і конференцій та інформування з питань політики і підходів ЄС щодо розвитку інформаційного суспільства. У контексті *середньострокових пріоритетів (2002-2003 роки)* з поміж інших вказувалися: а) налагодження співробітництва з адміністраціями зв'язку держав – членів ЄС і впровадження їх досвіду з питань гармонізації та імплементації законодавства і нормативно-технічних актів до вимог директив ЄС в галузі зв'язку та інформатизації; б) створення умов для входження до

глобальних інформаційних систем та сприяння доступу фізичних та юридичних осіб до світових інформаційних ресурсів. Серед *довгострокових пріоритетів (2004-2007 роки)* визначалися: а) необхідність підготовки проекту Кодексу інформатизації України згідно з принципами та вимогами ЄС, де були б визначені: принципи правового регулювання у сфері інформатизації (концепція Кодексу); закономірності створення системи правового регулювання у сфері інформатизації; кодифікація нормативно-правових актів згідно з системою правового регулювання у сфері інформатизації; особливості розробки переліку нормативно-правових актів, достатнього для повного регулювання взаємовідносин особи, суспільства і держави у сфері інформатизації; б) створення національної системи доступу до інформаційних ресурсів структур ЄС та створення умов для забезпечення інформаційної відкритості суспільства.

З метою уточнення та реалізації стратегічних пріоритетів економічного та соціального розвитку України щодо забезпечення сталого економічного зростання, утвердження інноваційної моделі розвитку, соціальної переорієнтації економічної політики, створення передумов для набуття Україною членства в Європейському Союзі Президентом України 28.04.2004 року було видано Указ [9] щодо схвалення «Стратегії економічного та соціального розвитку України «Шляхом Європейської інтеграції» на 2004-2015 роки» [10]. У розділі VII цього документу були визначені стратегічні орієнтири державної політики у сфері розвитку інформаційної та телекомунікаційної інфраструктури. У якості *пріоритетних завдань* такої політики були визначені такі: а) збереження високих темпів розвитку інфраструктури зв'язку, подальше підвищення інвестиційної привабливості галузей зв'язку та сфери інформатизації, істотне вдосконалення національної системи комунікацій, створення сприятливих умов для доступу широких верств населення до світових інформаційних ресурсів; б) визначення та реалізація заходів щодо широкої комп'ютеризації насамперед навчальних закладів з метою надання вільного доступу до вітчизняних та світових інформаційних ресурсів; в) створення в галузі конкурентного середовища, удосконалення структури управління галуззю, її нормативно-правової бази, адаптація національного законодавства до правових норм ЄС. Серед *структурних завдань* інформатизації вказані були такі: а) розбудова інформаційного суспільства шляхом розвитку інформаційних технологій та інфраструктури телекомунікацій, доступу до національних інформаційних ресурсів та ресурсів глобальних комп'ютерних мереж, завершення формування його інституціональної та організаційної основи; б) розвиток інфраструктури надання інформаційних послуг через мережу Інтернет; в) розроблення нормативно-правових актів та здійснення координації діяльності органів виконавчої влади з питань, пов'язаних з формуванням, використанням та захистом національних інформаційних ресурсів.

Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» [11] був логічним продовженням, узагальненням та вдосконаленням розглянутих правових напрацювань. У загальних положеннях до Закону робився висновок про те, що ступінь розбудови інформаційного суспільства в Україні порівняно із світовими тенденціями є недостатнім і не відповідає потенціалу та можливостям нашої держави. У Законі на початку його другого розділу зазначалося, що розвиток інформаційного суспільства в Україні та впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в усі сфери суспільного життя і в діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування визначається одним з пріоритетних напрямів державної політики. З поміж інших стратегічних цілей розвитку інформаційного суспільства були зазначені: забезпечення комп'ютерної та інформаційної грамотності населення, насамперед шляхом створення системи освіти, орієнтованої на використання новітніх ІКТ у формуванні всебічно розвиненої особистості; створення загальнодержавних інформаційних систем, насамперед у сферах охорони здоров'я, освіти, науки, культури, охорони довкілля; з поміж основних напрямків розвитку інформаційного суспільства – створення загальнодоступних електронних інформаційних ресурсів на основі врахування національних, світоглядних, політичних, економічних, культурних та інших аспектів розвитку України; надання кожній людині можливості для здобуття знань, умінь і навичок з використанням ІКТ під час навчання, виховання та професійної підготовки; створення умов для забезпечення комп'ютерної та інформаційної грамотності усіх верств населення, створення системи мотивацій щодо впровадження і

використання ІКТ для формування широкого попиту на такі технології в усіх сферах життя суспільства. У розділі «Очікувані результати» Закону вказувалося, що впровадження основних засад розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки дасть можливість забезпечити позитивні зміни в життєдіяльності суспільства і людини, а саме: збільшити рівень захисту прав і свобод людини та її добробуту, активізувати участь громадян в управлінні державою, сприяти розвитку демократії; підвищити конкурентоспроможність України, ефективність державного управління, продуктивність праці у всіх сферах економіки, рівень інформаційної безпеки людини, суспільства, держави, ступінь розвитку інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури, зокрема українського сегменту Інтернету; забезпечити перехід економіки до моделі науково-технічного та інноваційного розвитку, збільшити частку наукоємної продукції, сприяти якості та доступності послуг освіти, науки, культури, охорони здоров'я за рахунок впровадження ІКТ; розширити можливості людини отримувати доступ до національних та світових інформаційних електронних ресурсів; створити нові робочі місця, поліпшити умови роботи і життя людини; поглибити запровадження нормативно-правових засад інформаційного суспільства. Зауважимо, що основні матеріали даного Закону були заздалегідь обговорені на парламентських слуханнях [12].

На основі Закону [11] Кабінетом Міністрів України було прийнято відповідний план втілення цього Закону в життя (розпорядження [13]). Серед інших заходів, запланованих розпорядженням [13] для виконання у 2007-2015 роках, передбачалися розробка та запровадження Національної системи індикаторів розвитку інформаційного суспільства; розробка Інформаційного кодексу України та Закону України «Про електронну комерцію»; змін до Законів України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) України», «Про видавничу справу», «Про інформаційні агентства», «Про звернення громадян»; підготовка проектів нормативно-правових актів з питань: а) впровадження механізмів та регламентів надання органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування інформаційних послуг юридичним та фізичним особам через Інтернет; б) забезпечення безпеки інформаційних ресурсів, розробка порядку виявлення, попередження, оцінювання та прогнозування загроз безпеці державних інформаційних ресурсів, визначення рівня захисту інформації від несанкціонованих дій в інформаційно-телекомунікаційних системах; в) визначення загальних вимог до програмних продуктів, які закуповуються та створюються на замовлення державних органів, у тому числі щодо захисту прав інтелектуальної власності. Крім того, планами Кабінету Міністрів на вказаний період було передбачено забезпечення функціонування Національного реєстру інформаційних ресурсів, підготовку пропозицій щодо прискорення розвитку комп'ютерної інфраструктури на основі GRID, створення мережі пунктів колективного доступу до глобальних інформаційних систем з використанням широкосмугових технологій, забезпечення викладання з використанням мультимедійних технологій предметів і дисциплін у середніх та вищих навчальних закладах, розробку навчальних програм з підготовки спеціалістів у сфері інформаційно-телекомунікаційних технологій з урахуванням сучасного стану їх розвитку, запровадження у вищих навчальних закладах відповідно до потреб ринку підготовки фахівців за новими спеціальностями у сфері інформаційно-телекомунікаційних технологій, формування на базі навчальних і науково-дослідних закладів загальнодержавної мережі дистанційної освіти з використанням електронних бібліотечних фондів, здійснення заходів щодо подальшої розбудови національної науково-освітньої телекомунікаційної мережі УРАН та її інтеграції до Транс'європейської електронної науково-освітньої мережі GEANT.

На момент прийняття Закону «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» [11] сфера інформаційно-комунікаційних технологій та розвитку інформаційного суспільства регулювалася такими базовими законами України: «Про Концепцію Національної програми інформатизації» [14], «Про Національну програму інформатизації» [15], «Про електронні документи та електронний документообіг» [16] (Закон встановлював основні організаційно-правові засади електронного документообігу та використання електронних документів; дія цього Закону поширювалася на відносини, що виникали у процесі створення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, оброблення, використання та знищення електронних документів), «Про електронний цифровий підпис» [17] (Закон визначав правовий

статус електронного цифрового підпису та регулював відносини, що виникали при використанні електронного цифрового підпису; згідно Закону електронний цифровий підпис призначений для забезпечення діяльності фізичних та юридичних осіб, яка здійснюється з використанням електронних документів).

Інформаційне законодавство України сфери інформаційно-комунікаційних технологій та розвитку інформаційного суспільства у 2010 році поповнилося Законом України «Про захист персональних даних» [18], який був призначений для врегулювання відносин, пов'язаних із захистом персональних даних під час їх обробки. Дія цього Закону не поширювалася на діяльність зі створення баз персональних даних та обробки персональних даних у цих базах: фізичною особою – виключно для непрофесійних особистих чи побутових потреб; журналістом – у зв'язку з виконанням ним службових чи професійних обов'язків; професійним творчим працівником – для здійснення творчої діяльності. У Законі були визначені терміни, в тому числі: *персональні дані* – відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована; *суб'єкт персональних даних* – фізична особа, стосовно якої відповідно до закону здійснюється обробка її персональних даних; *обробка персональних даних* – будь-яка дія або сукупність дій, здійснених повністю або частково в інформаційній (автоматизованій) системі та/або в картотеках персональних даних, які пов'язані зі збиранням, реєстрацією, накопиченням, зберіганням, адаптуванням, зміною, поновленням, використанням і поширенням (розповсюдженням, реалізацією, передачею), знеособленням, знищенням відомостей про фізичну особу. Законом визначався *уповноважений державний орган з питань захисту персональних даних* – центральний орган виконавчої влади, до повноважень якого належить захист персональних даних.

У 2011 році інформаційне законодавство України було оновлене з прийняттям Закону України «Про доступ до публічної інформації» [19] та нової редакції Закону України «Про інформацію» [20], які були затверджені 13 січня 2011 року Верховною Радою України та набрали чинності 10 травня 2011 року.

Нова редакція Закону України «Про інформацію», як базового нормативно-правового акту в інформаційній сфері, надавала нове визначення інформації – як будь-яких відомостей та/або даних, які могли бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді. Цим Законом був передбачений поділ за змістом інформації на такі *види*: інформація про фізичну особу, інформація довідково-енциклопедичного характеру, інформація про стан довкілля (екологічна інформація), інформація про товар (роботу, послугу), науково-технічна інформація, податкова інформація, правова інформація, статистична інформація, соціологічна інформація та інші види інформації. Зокрема, *науково-технічна інформація* означалася як будь-які відомості та/або дані про вітчизняні та зарубіжні досягнення науки, техніки і виробництва, одержані в ході науково-дослідної, дослідно-конструкторської, проектно-технологічної, виробничої та громадської діяльності, що могли бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді; а *інформація довідково-енциклопедичного характеру* – систематизовані, документовані, публічно оголошені або іншим чином поширені відомості про суспільне, державне життя та навколишнє природне середовище.

Основною метою Закону України «Про доступ до публічної інформації» було створення механізму реалізації права кожного на доступ до публічної інформації. Він містив перелік гарантій дотримання прав на надання публічної інформації, поетапний порядок доступу до неї, надавав визначення таким поняттям, як конфіденційна, таємна та службова інформація, регламентував порядок її отримання, визначав порядок і строки подачі та задоволення запиту на інформацію, а також процедуру оскарження рішень, дій чи бездіяльності розпорядників інформації.

З 12 травня 2011 року набрали чинності Укази Президента № 547 «Питання забезпечення органами виконавчої влади доступу до публічної інформації» [41] та № 548 «Про першочергові заходи щодо забезпечення доступу до публічної інформації в допоміжних органах, створених Президентом України» [42], які були прийняті для забезпечення безумовного виконання органами виконавчої влади Закону України «Про доступ до публічної інформації» та реалізації конституційного права особи вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати

інформацію.

Крім того, на виконання плану заходів, що заплановані у розпорядженні Кабінету Міністрів України [31], останнім була прийнята постанова № 869 «Про затвердження загальних вимог до програмних продуктів, які закуповуються та створюються на замовлення державних органів» [25], розроблені рекомендації щодо використання Інтернету під час проведення опитувань, підготовлені пропозиції Державним комітетом з інформатизації щодо внесення змін до системи державних статистичних спостережень з метою створення системи моніторингу розвитку інформаційного суспільства.

Однак варто зазначити, що, не дивлячись на всю важливість прийнятих правових актів, чинна нормативно-правова база сфери інформаційно-комунікаційних технологій та розвитку інформаційного суспільства (що і відзначалося у аналітичній доповіді вчених Національного інституту стратегічних досліджень [11]) залишалася неповною, неефективною та суперечливою через відсутність трьох систематизуючих нормативних документів: *Інформаційного кодексу України*, до якого мали б бути включені розділи, зокрема про правову охорону прав на зміст комп'ютерних програм, удосконалення захисту прав інтелектуальної власності, в тому числі авторського права при розміщенні та використанні творів у мережі Інтернет, про охорону баз даних, дистанційне навчання тощо (необхідність розробки кодексу законодавчо була закріплена у Законі України [9]), *Стратегії розбудови інформаційного суспільства* (у якій визначалися б основні параметри нового типу суспільства, пріоритети розвитку, конкретні цілі та механізми їх досягнення) та *Національної системи індикаторів розвитку інформаційного суспільства* (яка відігравала б роль інструменту моніторингу й оцінки ситуації у сфері розвитку інформаційних технологій та розвитку інформаційного суспільства в Україні). Крім того, мало бути розв'язане питання про включення *проблеми ІТ-розвитку України* в п'ятірку головних пріоритетних напрямків державної політики (у тому числі на рівні законодавчої підтримки підготовки фахівців ІТ-галузі у вищих навчальних закладах).

Продовжимо дослідження історії правового забезпечення вдосконалення результатів виконання державних і галузевих (освітніх) програм інформатизації у вигляді вивчення еволюції створення нормативно-правових актів для організації вирішення важливих функціональних задач – а) впровадження нових інформаційних технологій у вищій освіті; г) розвиток системи дистанційного навчання у вищій школі; д) розв'язання проблем легалізації програмного забезпечення, що використовується державними установами (в тому числі і вищими навчальними закладами).

Проаналізуємо створення нормативно-правових актів для організації впровадження новітніх інформаційних технологій у вищій освіті. Більшість правових напрацювань у цій сфері стосувалася впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у загальноосвітній школі. Але в будь-якому випадку виконання цих нормативних актів супроводжувалося участю вищої школи. Тому висвітливо еволюцію створення та вкажемо і коротко проаналізуємо зміст кожного з нормативно-правових документів, що були прийняті та впроваджені у життя протягом 1994-2012 років.

1994 р., Постановою Кабінету Міністрів України «Про реалізацію пріоритетних напрямків науки і техніки» [18] схвалено Концепцію пріоритетних напрямків науки і техніки, серед інших пріоритетів розвитку науки та техніки були названі перспективні інформаційні технології в тому числі у контексті забезпечення навчальних закладів комп'ютерними технологіями в процесі навчання в усіх предметних областях з метою його інтенсифікації.

1997 р., Постановою Кабінету Міністрів України «Про першочергові заходи інформатизації» [19] ставилося завдання щодо організації підготовки кадрів нових спеціальностей на базі автоматизованих навчальних курсів та інтелектуальних інформаційних технологій навчання.

2002 р., Указом Президента України «Про Національну доктрину розвитку освіти» [38] (затверджувалася відповідна Національна доктрина, у якій одним з пріоритетних напрямків державної політики визначалося «запровадження освітніх інновацій, інформаційних технологій», а пріоритетом розвитку освіти визначалося впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних

технологій, що забезпечують подальше удосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві.

2005 р., Указом Президента України «Про першочергові завдання щодо впровадження новітніх інформаційних технологій» [40] (підтверджувалося, що розвиток в Україні інформаційного суспільства та впровадження новітніх інформаційних технологій є одним із пріоритетних напрямів державної політики; освіти стосувалася лише одна позиція цього Указу, у якій ставилося завдання оснащення комп'ютерами навчальних закладів державної форми власності, підключення їх до глобальної інформаційної мережі Інтернет, розробки відповідних прикладних програмних засобів для впровадження новітніх форм та методів навчання та комп'ютерного тестування знань).

2005 р., прийнята Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної програма «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці» на 2006-2010 роки» [24], спрямована на створення умов для розвитку освіти і науки, підвищення ефективності державного управління шляхом впровадження інформаційних та комунікаційних технологій, здійснення підготовки необхідних спеціалістів і кваліфікованих користувачів, сприяння розвитку вітчизняного виробництва високотехнологічної продукції і, насамперед, – конкурентоспроможних комп'ютерних програм як найважливішої складової інформаційних та комунікаційних технологій сприяння переходу економіки на інноваційний шлях розвитку.

2008 р., прийнято рішення колегії Міністерства освіти і науки України від 21 березня 2008 р. (протокол № 3/4-19) «Про Всеукраїнський експеримент щодо навчання вчителів ефективному використанню інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі та перепідготовки педагогічних працівників за програмою Intel® «Навчання для майбутнього» Наказом МОН України № 271 від 24.03.2009 року експеримент визнано таким, що сприяє удосконаленню системи підготовки та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, якісній реалізації державних освітніх стандартів, підвищенню якості освіти, прийнято рішення про його продовження у 2009-2011 роках.

2009 р., входить в дію наказ Міністерства освіти і науки України № 54 від 02.02.2009 року «Про проведення дослідно-експериментальної роботи з теми: «Науково-методичні основи використання ІКТ у навчально-виховному процесі в середовищі «1 учень – 1 комп'ютер» на базі шкільних нетбуків». Наказом МОН України № 196 від 11.03.2010 року результати експерименту були схвалені та прийнято рішення про впровадження напрацювань експерименту у практику роботи загальноосвітньої школи.

Спільний Наказ Міністерства освіти і науки України та Національної академії наук України від 2009 р. «Про затвердження Основних наукових напрямів та найважливіших проблем фундаментальних досліджень у галузі природничих, технічних і гуманітарних наук на 2009-2013 роки» [15], серед інших пріоритетів, указав на розробку та впровадження новітніх інтелектуальних інформаційних технологій для забезпечення потреб освіти, науки, культури, державного управління, соціально-гуманітарної сфери.

У 2009 р. Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної цільової науково-технічної програми впровадження і застосування грид-технологій на 2009-2013 роки» [26] затверджено відповідну програму, основною метою якої є створення національної грид-інфраструктури та умов для широкого впровадження грид-технологій, зокрема підвищення пропускну здатності оптоволоконних каналів зв'язку, розроблення спеціалізованого гридівського та адаптація для впровадження грид-технологій існуючого програмного забезпечення, підготовка фахівців з питань впровадження і застосування грид-технологій.

Розпорядження Кабінету Міністрів України 2010 р. «Про схвалення Концепції Державної цільової програми впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій «Сто відсотків» на період до 2015 року» [33] (відповідна Програма є продовженням програми [24]), ставить за мету впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій, створення умов для поетапного переходу до нового рівня освіти на основі зазначених технологій.

Наказ Міністерства освіти й науки, молоді та спорту України № 302 від 01.04.2011 року

«Про заходи щодо впровадження електронного навчального контенту» виданий відповідно до Закону України [9], на виконання Указу Президента України від 30.09.2010 року № 926 «Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні» та з метою формування і змістового наповнення сучасного електронного інформаційного навчального середовища системи загальної середньої освіти, впровадження в навчально-виховний процес інтерактивних комунікаційних технологій.

Наказ Міністерства освіти й науки, молоді та спорту України № 812 від 12.07.2012 «Про впровадження пілотного проекту «LearnIn – SMART навчання» затверджує Концепцію відповідного пілотного проекту, який започаткований на виконання Програми [33]; метою проекту є змістове наповнення сучасного електронного інформаційного навчального середовища системи загальної середньої освіти, формування нового рівня освіти і підвищення її якості через впровадження в навчально-виховний процес інтерактивних комунікаційних технологій.

Створення нормативно-правових актів для організації впровадження новітніх інформаційних технологій в освіті було досить тісно пов'язане з розв'язанням іншої функціональної задачі – розвитком системи дистанційного навчання у вищій школі, яка стала ефективним шляхом вирішення одного із важливих завдань Болонського процесу – впровадження, розвитку і підтримки системи навчання протягом життя. Це знайшло відображення у низці документів, прийнятих у Європі за останнє десятиліття. Зокрема, у Резолюції Ради Європи від 13 липня 2001 року «Про електронне навчання» [29] перед країнами-учасницями було поставлено завдання «використовувати потенційні можливості мережі Інтернет, мультимедійних і віртуальних засобів для більш успішної й швидкої реалізації навчання протягом життя як основного принципу освіти, а також для забезпечення доступу до освіти й підготовки для всіх осіб, зокрема для тих, чий доступ обмежений через соціальні, економічні, географічні або інші причини».

Дистанційна освіта в нашій державі впроваджувалася з урахуванням уже наявних досягнень у цій галузі. Перші кроки на цьому шляху було зроблено ще наприкінці 90-х років. У лютому 1998 року Верховна Рада ухвалила Закон України «Про національну програму інформатизації» [8], в якому формулювалися завдання з інформатизації освіти та визначалися шляхи їх реалізації. Із 1997 року в Україні регулярно відбуваються всеукраїнські конференції «Інтернет-технології в інформаційному просторі держави». 7 липня 2000 року Наказом Міністерства освіти і науки України «Про створення Українського центру дистанційної освіти» [13] було створено названий центр як структурний підрозділ Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут», який мав забезпечити: розробку Концепції дистанційної освіти в Україні, юридичної, правової та методичної бази дистанційної освіти, дистанційних курсів на основі сучасних комп'ютерних технологій; координацію Українських навчальних організацій в сфері дистанційної освіти; підготовку, перепідготовку, сертифікацію спеціалістів з використанням сучасних комп'ютерних платформ дистанційної освіти.

20 грудня 2000 року Міністерство освіти і науки України Постановою затвердило «Концепцію розвитку дистанційної освіти в Україні», яка передбачала створення в країні системи освіти, що забезпечувала б розширення кола споживачів освітніх послуг, реалізацію системи безперервної «освіти протягом усього життя» та індивідуалізацію навчання при його масовості. А 26.02.2001 року Міністерством освіти і науки України був виданий Наказ № 91 «Про створення Координаційної ради Міністерства освіти і науки України з питань дистанційної освіти».

23 вересня 2003 року постановою Кабінету Міністрів України прийнято Програму розвитку системи дистанційного навчання на 2004-2006 роки [21]. Метою Програми було визначено забезпечення широкого доступу населення до освітніх ресурсів і створення умов для безперервного навчання впродовж усього життя шляхом розвитку системи дистанційного навчання на основі новітніх педагогічних, інформаційних та телекомунікаційних технологій. На виконання цієї постанови 21 січня 2004 року наказом Міністерства освіти і науки України було затверджене Положення про дистанційне навчання [14]. У Положенні давалося визначення поняття *дистанційного навчання* як індивідуалізованого процесу передання і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання у спеціалізованому середовищі, що створене на

основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій. Також було зазначено, що у процесі дистанційного навчання використовуються *дистанційні курси* – інформаційні продукти, які є достатніми для навчання за окремими навчальними дисциплінами. Положення містило визначення структури, функцій та принципів управління системою дистанційного навчання, стандартів та організаційних засад дистанційного навчання, складових його забезпечення.

Такою була еволюція створення нормативно-правового забезпечення розвитку системи дистанційного навчання у вищій школі. Завершимо дослідження історії створення правового забезпечення поглиблення та вдосконалення результатів виконання державних і галузевих (освітніх) програм інформатизації у вигляді аналізу історії створення системи державного нормативно-правового регулювання для розв'язання проблем легалізації програмного забезпечення, що використовувалося державними підприємствами, у тому числі вищими навчальними закладами.

У 1993 році Верховною Радою України був прийнятий один з основних законодавчих актів, який довгий час регулював (і регулює й донині, враховуючи різні поправки до Закону) юридичний контекст легалізації програмного забезпечення – Закон України «Про авторське право і суміжні права» [1]. Згідно з цим Законом, комп'ютерна програма стала користуватись охороною як один з видів літературних письмових творів, причому Законом охоронялася лише форма виразу програм (по-суті, вихідний та об'єктний коди), а їхні структура, алгоритми й ідеї, що лежали в основі програм, не підлягали охороні й могли вільно використовуватись третіми особами. У 2000 році був прийнятий Закон України «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних» [10], який визначав правові основи розповсюдження примірників, у тому числі, комп'ютерних програм, баз даних і спрямований був на захист інтересів суб'єктів авторського права і суміжних прав та захист прав споживачів (через введення процедури маркування). Ці два закони, разом з Цивільним Кодексом України, і утворюють до сьогоднішнього дня законодавчу базу легалізації програмного забезпечення та дотримання авторських прав.

Загальною тенденцією законодавчого розв'язання функціональної задачі щодо легалізації програмного забезпечення є перехід від пропріетарного (англ. «property» – власність) до вільного програмного забезпечення у численних сферах його застосування (у тому числі у вищій освіті). Прослідкуємо перевагу цієї тенденції, проаналізувавши еволюцію створення та затвердження нормативно-правового забезпечення легалізації програмного забезпечення та дотримання авторських прав.

У 2002 році Кабінет Міністрів України своїм Розпорядженням затвердив «Концепцію легалізації програмного забезпечення та боротьби з нелегальним його використанням» [30], у якій були визначені наукові та практичні заходи, спрямовані на вдосконалення нормативно-правової бази з питань легалізації програмного забезпечення та боротьби з нелегальним його використанням, а також розроблені рекомендації щодо підвищення ефективності застосування законодавства у зазначеній сфері, створення механізму протидії нелегальному використанню програмного забезпечення.

У 2003 році Кабінет Міністрів України затвердив Порядок використання комп'ютерних програм в органах виконавчої влади [20], у якому було визначено, що придбання органами виконавчої влади комп'ютерних програм мало здійснюватися з урахуванням потреби. При цьому придбанню підлягали виключно ліцензійні примірники таких програм або примірники програм вільного використання, які повинні бути забезпечені документацією, що підтверджувала б правомірність їх використання згідно з ліцензією або належність до комп'ютерних програм вільного використання. А у 2004 році Кабінет Міністрів України затвердив Порядок легалізації комп'ютерних програм в органах виконавчої влади [22], яким обумовлювалася процедура приведення використання комп'ютерних програм у відповідність з вимогами законодавства про авторське право шляхом заміни неліцензійних примірників комп'ютерних програм на ліцензійні. На виконання цих двох Постанов Міністерство освіти й науки України в свою чергу провело певну роботу. Наказ МОН України № 888 від 29.11.2004 року «Про утворення Реєстру комп'ютерних

програм» був виданий з метою збору, систематизації і зберігання на загальнодержавному рівні даних про комп'ютерні програми, створені повністю або частково за рахунок коштів Державного бюджету України, та забезпечення можливості надання органам державної влади інформації про такі комп'ютерні програми. Наказ МОН України № 903 від 02.12.2004 року «Про затвердження Правил використання комп'ютерних програм у навчальних закладах» визначав процедуру використання комп'ютерних програм і комп'ютерної техніки з попередньо встановленими комп'ютерними програмами навчальними закладами України з метою створення в цих закладах системи контролю за використанням комп'ютерних програм, забезпечення виконання покладених на навчальні заклади освітянських завдань, забезпечення умов формування інформаційно-освітнього і культурного середовища, дотримання навчальними закладами вимог законодавства у сфері інтелектуальної власності. Крім того, Наказ містив визначення поняття «комп'ютерна програма вільного користування». У 2005 році Міністерством освіти і науки України був укладений Договір з корпорацією Microsoft про легалізацію протягом 2005-2007 років комп'ютерних програм виробництва цієї компанії, у результаті якого з'явився лист МОН України та Державного департаменту інтелектуальної власності від 06.06.2005 р. № 16-06/2553 «Про пільгові умови придбання комп'ютерних програм виробництва компанії Майкрософт». Цим же роком датований лист Державного департаменту інтелектуальної власності МОН України № 16-09/2127 від 16.05.2005 року, який містив роз'яснення щодо дотримання авторських прав на комп'ютерні програми. Основна ідея цього роз'яснення полягала в тому, що при використанні комп'ютерних програм, відповідно до вимог законодавства у сфері авторських прав, користувачі зобов'язані дотримуватись певних умов, визначених в ліцензії чи в ліцензійному договорі, або в іншому договорі щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності; комп'ютерні ж програми можуть використовуватись виключно в обсязі, формі та способом, вказаними в зазначених договорах (ліцензіях).

Нарешті, у 2009 році Кабінет Міністрів України Розпорядженням ухвалив Концепцію Державної цільової науково-технічної програми використання в органах державної влади програмного забезпечення з відкритим кодом [32], а у 2011 році названа Програма на 2012-2015 роки щодо використання програмного забезпечення з відкритим кодом була затверджена Кабінетом Міністрів України вже Постановою [27]. Проект Програми був розроблений Державним агентством з питань науки, інновацій та інформатизації України. Основна мета Програми – поступово забезпечити перехід органів державної влади на програмне забезпечення з відкритим кодом, що дозволить скоротити бюджетні витрати на легалізацію та придбання пропрієтарного програмного забезпечення. Програма мала створювати сприятливі умови для залучення інвестицій у розвиток української ІТ-індустрії, передбачала створення загальнодоступного інформаційного ресурсу з технічної підтримки комп'ютерних програм з відкритим кодом та єдиного Реєстру програмного забезпечення, що використовуватиметься в органах державної влади.

Таким чином, в результаті дослідження історії створення правового забезпечення щодо підбиття підсумків виконання державних і галузевих (освітніх) програм інформатизації на рівні організації побудови в Україні інформаційного суспільства та вирішення глобальних функціональних задач інформатизації вищої школи можемо сформулювати такі висновки.

1. Наявність законодавчої бази різних рівнів, розмежування повноважень між різними гілками державної влади у питанні створення правового забезпечення підбиття підсумків виконання державних і галузевих (освітніх) програм інформатизації на рівні організації побудови в Україні інформаційного суспільства та вирішення глобальних функціональних задач інформатизації вищої школи, чітке структурування Законів, Постанов, Розпоряджень, Указів, наявність у документах всіх необхідних складових частин (загальна частина, визначення термінів, мети, завдань документу, пред'явлення структурованого змісту, зазначення суб'єктів та об'єктів реалізації документу, обумовлення форм контролю за виконанням документу, наявність детального плану заходів та переліку очікуваних результатів виконання змісту документу) дозволяє стверджувати про безперечну наявність системного підходу відповідних органів державної влади до підготовки, створення, затвердження, виконання та моніторингу виконання правового забезпечення процесу інформатизації вищої освіти України. Хоча слід зазначити, що процес

створення нормативно-правової бази досягнення мети щодо глобального застосування інформаційно-комунікаційних технологій у всіх сферах функціонування держави (в тому числі у вищій освіті) та розвитку інформаційного суспільства на сьогоднішній день є незавершеним, а сама нормативна база – неповною та суперечливою через відсутність трьох систематизуючих нормативних документів: Інформаційного кодексу України, Стратегії розбудови інформаційного суспільства та Національної системи індикаторів розвитку інформаційного суспільства.

2. Результативне (на рівні створення нормативно-правової бази) розв'язання важливих державних функціональних задач щодо впровадження новітніх інформаційних технологій у вищій освіті, розвитку системи дистанційного навчання у вищій школі, легалізації програмного забезпечення продемонструвало здатність різних гілок влади (починаючи від законотворчої діяльності Верховної Ради України і закінчуючи оперативним розв'язанням непростих проблем Державним департаментом інтелектуальної власності МОН України) до співпраці та продуктивного розмежування повноважень під час розв'язання складних технологічних задач, що виникали у процесі еволюції створення правового забезпечення підбиття підсумків виконання державних і галузевих (освітніх) програм інформатизації на рівні організації побудови в Україні інформаційного суспільства та розв'язування глобальних функціональних задач інформатизації вищої школи.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 р. № 3792-ХІІ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3792-12> (із змінами, внесеними згідно із Законами № 75/95-ВР від 28.02.95, № 998-ХІV (998-14) від 16.07.99, в редакції Закону № 2627-ІІІ (2627-14) від 11.07.2001, із змінами, внесеними згідно із Законами № 850-ІV (850-15) від 22.05.2003, № 1294-ІV (1294-15) від 20.11.2003, № 2939-VI (2939-17) від 13.01.2011)
2. Закон України «Про внесення змін до Закону України Про інформацію» від 13.01.2011 р. № 2938 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2938-17>
3. Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011 р. № 2939 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
4. Закон України «Про електронний цифровий підпис» від 22.05.2003 р. № 852 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/852-15>
5. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22.05.2003 р. № 851 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/851-15>
6. Закон України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 р. № 2297 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>
7. Закон України «Про Концепцію Національної програми інформатизації» від 04.02.1998 р. № 75 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/75/98-%D0%B2%D1%80>
8. Закон України «Про Національну програму інформатизації» від 04.02.1998 р. № 74 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80>
9. Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» від 09.01.2007 р. № 537-V [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/537-16>
10. Закон України «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних» від 20.03.2000 року № 1587 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1587-14>
11. Інформаційне суспільство в Україні: глобальні виклики та національні можливості: аналітична доповідь / Д.В.Дубовов, О.А.Ожеван, С.Л.Гнатюк. – К.: НІСД, 2010. – 64 с.
12. Малиновский Б.Н. История вычислительной техники в лицах / Б.Н.Малиновский. – К.: Фирма «Кит», ПТОО А.С.К., 1995. – 384 с.
13. Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.07.2000 року № 293 «Про створення Українського центру дистанційної освіти» [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/01.html>

14. Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.01.2004 року № 40 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0464-04>
15. Наказ Міністерства освіти і науки України та Національної академії наук України від 26.11.2009 року № 1066/609 «Про затвердження Основних наукових напрямів та найважливіших проблем фундаментальних досліджень у галузі природничих, технічних і гуманітарних наук на 2009-2013 роки» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0337-10>
16. Онопрієнко М.В. Інформатизація в контексті філософсько-методологічного дослідження інформатики / М.В.Онопрієнко. – К.: Софія–Оранта, 2007. – 212 с.
17. Онопрієнко В.І. Інформатика в Україні: історія, наукові школи, сучасні проблеми / В.І.Онопрієнко, В.П.Соловйов, М.В.Онопрієнко // Наука та наукознавство. – 2004. - № 4. -С. 148-150.
18. Постанова Кабінету Міністрів України від 22.06.1994 року № 429 «Про реалізацію пріоритетних напрямків науки і техніки» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/429-94-%D0%BF>
19. Постанова Кабінету Міністрів України від 15.07.1997 № 789 «Про першочергові заходи інформатизації» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/789-97-%D0%BF>
20. Постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2003 року № 1433 «Про затвердження Порядку використання комп'ютерних програм в органах виконавчої влади» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1433-2003-%D0%BF>
21. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.09.2003 року № 1494 «Про затвердження Програми розвитку системи дистанційного навчання на 2004-2006 роки» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1494-2003-%D0%BF>
22. Постанова Кабінету Міністрів України від 04.03.2004 року № 253 «Про затвердження Порядку легалізації комп'ютерних програм в органах виконавчої влади» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/253-2004-%D0%BF>
23. Постанова Верховної Ради України «Про Рекомендації парламентських слухань з питань розвитку інформаційного суспільства в Україні» від 01.12.2005 р. № 3175-IV [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3175-15/ed20070109>
24. Постанова Кабінету Міністрів України від 7.12.2005 року № 1153 «Про затвердження Державної програми «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці» на 2006-2010 роки» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1153-2005-%D0%BF>
25. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.08.2009 р. № 869 «Про затвердження загальних вимог до програмних продуктів, які закуповуються та створюються на замовлення державних органів» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/869-2009-%D0%BF>
26. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.09.2009 № 1020 «Про затвердження Державної цільової науково-технічної програми впровадження і застосування грид-технологій на 2009-2013 роки» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1020-2009-%D0%BF>
27. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.11.2011 р. № 1269 «Про затвердження Державної цільової науково-технічної програми використання в органах державної влади програмного забезпечення з відкритим кодом на 2012-2015 роки» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1269-2011-%D0%BF>
28. «Програма інтеграції України до Європейського Союзу» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/n0001100-00>
29. Резолюція Ради Європи від 13.07.2001 року «Про електронне навчання» [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://europa.eu/documents/index_en.htm

30. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.05.2002 р. № 247-р «Про затвердження Концепції легалізації програмного забезпечення та боротьби з нелегальним його використанням» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/247-2002-%D1%80>
31. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.08.2007 р. № 653-р «Про затвердження плану заходів з виконання завдань, передбачених Законом України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/653-2007-%D1%80>
32. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.12.2009 № 1588 «Про схвалення Концепції Державної цільової науково-технічної програми використання в органах державної влади програмного забезпечення з відкритим кодом» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1588-2009-%D1%80>
33. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.08.2010 № 1722 «Про схвалення Концепції Державної цільової програми впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій «Сто відсотків» на період до 2015 року» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1722-2010-%D1%80F>
34. Сергієнко І.В. Становлення і розвиток досліджень з інформатики / І.В.Сергієнко. – К.: Наукова думка, 1998. – 204 с.
35. «Стратегія економічного та соціального розвитку України «Шляхом Європейської інтеграції» на 2004-2015 роки» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/493%D0%B0/2004>
36. Указ Президента України від 11.06.1998 р. № 615/98 «Про затвердження стратегії інтеграції України до Європейського Союзу» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/615/98>
37. Указ Президента України від 14.09.2000 р. № 1072/2000 «Про Програму інтеграції України до Європейського Союзу» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1072/2000>
38. Указ Президента України від 17.04.2002 року № 347 «Про Національну доктрину розвитку освіти» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>
39. Указ Президента України від 28.04.2004 р. № 493/2004 «Про Стратегію економічного та соціального розвитку України «Шляхом Європейської інтеграції» на 2004-2015 роки» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/493/2004>
40. Указ Президента України від 20.10.2005 р. № 1497/2005 «Про першочергові завдання щодо впровадження новітніх інформаційних технологій» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1497/2005>
41. Указ Президента України від 05.05.2011 р. № 547 «Питання забезпечення органами виконавчої влади доступу до публічної інформації» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/547/2011>
42. Указ Президента України від 05.05.2011 р. № 548 «Про першочергові заходи щодо забезпечення доступу до публічної інформації в допоміжних органах, створених Президентом України» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/548/2011>
43. Хоменко Л.Г. История отечественной кибернетики и информатики. Монография / Л.Г.Хоменко. – К.: Институт кибернетики им. В.М.Глушкова НАН Украины, 1998. – 455 с.

Рижняк Р. Создание правового обеспечения организации решения глобальных функциональных задач информатизации высшего образования Украины (начало XXI в.).

В статье исследуется развитие информатизации высшей школы Украины в начале XXI века в контексте изучения истории правового обеспечения организации построения в Украине информационного общества и углубления результатов выполнения государственных и отраслевых (образовательных) программ информатизации на уровне решения важных функциональных задач: внедрение новых информационных технологий в высшем образовании,

развитие системы дистанционного обучения и легализация программного обеспечения.

Ключевые слова: *процесс информатизации высшего образования Украины, законодательная база, закон, постановление, указ, правовое обеспечение, Интернет, техническая защита электронной информации, информационные технологии, дистанционное обучение, программное обеспечение.*

Rizhnyak R. Creating a legal support for the organization of solving global functional tasks of higher education in Ukraine informatization in the early twenty-first century.

The article examines the development of Ukrainian high school informatization in the early twenty-first century in the context of studying the history of the legal support of organization of building information society in Ukraine and deepening the results of governmental and industry (educational) programs of informatization at the level of solving important functional tasks: the introduction of new information technologies in higher education, the development of distance learning system and legalization of software.

Keywords: *process of informatization of Ukrainian higher education, legislation, law, decree, legal support, information technology, distance learning, software.*

Одержано 12.09.2012